

59 – יש להקשות על לימוד זה, מה לְקָלִי וּבְרָמֶל, דַּיִתְנַהוּן בְּעֵינֵיהוֹן
60 – שהם שלמים כברייתם, ואינם טחונים, ואילו לחם עשוי מתבואה
61 שנטחנה. ממשכיחה הגמרא ומבררת: ואם נאמר דלא נכתוב קרא
62 /בְרָמֶל, וְנִילֵף – ונלמד את דינו מְלָחֶם וְקָלִי הכתובים בפסוק. גם זה
63 אין לומר, משום דַּיִבָּא לְמִיפְרָךְ – יש להקשות על לימוד זה, מה
64 לְלָחֶם וְקָלִי שְׁבֹן נִתְרַבָּה אֶצְל מְנַחֵת, שהרי 'לחם הפנים' המובא כל
65 שבת מכונה 'מנחה', וכן 'שתי הלחם' המובאים בחג השבועות
66 מכונים 'מנחה', שנאמר (במדבר כח ב) 'וְיָבִיִם הַבְּכוּרִים בְּדַקְרִיבְכֶם מִנְחָה
67 חֲדָשָׁה לַה' בְּשִׁבְעֵתֵיכֶם'. וכן קלי מובא למנחת העומר, שנאמר (ויקרא
68 ב ד) 'וְאִם תִּקְרִיב מִנְחַת בְּכוּרִים לַה' אֲבִיבִי קְלָיו בְּאֵשׁ גֵּרֶשׁ בְּרָמֶל
69 תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בְּכוּרֶיךָ'.
70 מתרצת הגמרא: אָמַר לָךְ רַבִּי יִצְחָק, לֹא נִכְתּוּב קֵרָא – לא היה
71 הפסוק צריך לכתוב 'קָלִי', וְנִילֵף – ונלמד אותו מְלָחֶם וּבְרָמֶל
72 שכתובים בפסוק, וּמֵאִי פִרְכַּת – ומה יש לך להקשות על לימוד זה,
73 אִי פִרְכַּת, מַה לְלָחֶם שְׁבֹן נִתְרַבָּה אֶצְל חֵלָה – לגבי חיוב חלה,
74 בְּרָמֶל יוֹבִיחַ, שהוא פטור מחלה ויש בו איסור 'חדש'. וְאִי מִשּׁוּם
75 דְּבְרָמֶל לֹא נִשְׁתַּנָּה מִבְּרִיתוֹ וְקָלִי נִשְׁתַּנָּה מִבְּרִיתוֹ, לָחֶם יוֹבִיחַ,
76 שנשתנה מבריתו, ויש בו איסור 'חדש'. הֲלֵכֶּךָ לֹזְקָה עַל כֵּל מִן וּמִן
77 בפני עצמו, דְּמִיִּיתֵר – כיון שתיבת 'קלי' מיותרת בפסוק, ובאה ללמד
78 שיש חיוב מלקות על כל מין ומין.
79 מקשה הגמרא: וְאִימָא – ושמן נאמר, שרק על אכילת קלי של חדש,
80 דְּמִיִּיתֵר – שהוא מיותר בפסוק, מְחַיִּיב חֲדָא – חייב עליו מלקות בפני
81 עצמו, שאם אכלו עם לחם או עם כרמל, לוקה שנים, אבל אֲכֹלְהוֹן
82 – על כל השאר, שהם לחם וכרמל, מְחַיִּיב חֲדָא – חייב רק מלקות
83 אחת.
84 מתרצת הגמרא: אִם בְּךָ, שכוונת התורה להשמיענו שרק על קלי
85 לוקה בפני עצמו, נִכְתּוּב קֵרָא לָחֶם בְּרָמֶל וְקָלִי, שיהיה הקלי
86 מוזכר בסוף, אִי נָפִי – אופן נוסף, נִכְתּוּב – יכלה התורה לכתוב 'קָלִי
87 וְלָחֶם וּבְרָמֶל', שיהיה הקלי מוזכר בתחילה, שכיון שדינו שונה
88 מלחם וכרמל, ראוי לכותבו בתחילה או בסוף, אִימָא – ומדוע פָּתַב
89 לְקָלִי בְּאַמְצֵעַ, בין לחם לכרמל, בודאי הֲכִי קָאָמַר – כך כוונת הפסוק
90 לומר, לָחֶם (בְּקָלִי) [בִּי קָלִי] נִתְרַבָּה – דין הלחם הוא כקלי, להתחייב
91 עליו בפני עצמו, וּבְרָמֶל נִתְרַבָּה (בְּקָלִי) [בִּי קָלִי] – ודין הכרמל הוא
92 כקלי, להתחייב עליו בפני עצמו.
93 להבנת שתי המימרות של רבי ינאי ורבי סימאי שמובאות להלן, יש
94 להקדים את דיני פיגול ונותר ואת הפוסקים העוסקים בהם: א. אדם
95 העוסק בהקרבת קרבן (באותו מארבע עבודות שהם: שחיטה, קבלת
96 הדם, הולכת הדם וזריקתו על המזבח) וחושב לאכול את בשרו
97 לאחר הזמן שהתירה התורה לאוכלו, הרי הוא מפגל את הקרבן,
98 והאוכל את בשרו חייב כרת, שנאמר (ויקרא י ח) 'וְאִם הֶאֱכַל יֹאכֵל
99 מִבֶּשֶׂר זָבַח שְׁלָמֵיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצָה הַמִּקְרָבִית אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ
100 פְּגוּל יִדְּהָ, וְהִנֵּפֶשׁ הָאֲכָלִית מִמֶּנּוּ עֹנָה תִּשָּׂא, ולהלן יבואר מנין
101 לומדים 'שענה תשא' היינו כרת. ב. העוסק בהקרבת קרבן וחושב
102 לאכול את בשרו חוץ למקום שהתירה התורה, הרי הוא פוסל את
103 הקרבן, אך האוכלו אינו חייב כרת, ודינו נלמד מהפסוק (שם ט ז) 'וְאִם
104 הֶאֱכַל יֹאכֵל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה'. ג. האוכל מבשר
105 קרבן שנשאר לאחר זמן היתר אכילתו, חייב כרת, שנאמר (שם ט ח)
106 'וְאֲכָלְיוּ עֹנֵוּ יִשָּׂא בִּי אֶת קִדְשׁ ה' חֵלֶל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִעַמִּיהוּ,
107 ולהלן יבואר מנין שפסוק זה עוסק בנותר.
108 הגמרא מביאה כמה מימרות בענין חשיבותה של גזירה שוה: אָמַר
109 רַבִּי יִנְאִי, לְעוֹלָם אֵל תְּהִי גִזְרָה שְׁוֵה קִלְחָ בְּעֵינֵיהּ, שְׁהָרִי פִּיגוּל –
110 האוכל בשר מקרבן שנחבל, והיינו בשר קרבן שבעת עשיית אחת
111 העבודות חשב העובד לאכול את הבשר חוץ לזמן האכילה שהתירה
112 התורה, וְהוּא אֲחָד מִגְּזוּפֵי תוֹרָה – מהדברים החמורים שבתורה,
113 שנענש בכרת, וְלֹא לִימְדוּ הַכְּתוּבִים שְׁוֵה חֲרַת, אֲלֵא מִגְּזוּרָה
114 שְׁוֵה, ומבאר הגמרא: דְּהָרִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, תְּנִי –[שנה] וְכִדָּא בַר
115 לְוִי דְרִשָּׁה זו, נֶאֱמַר לְהֵלֹךְ לִגְבֵי נוֹתַר, (ויקרא יט ח) 'וְאֲכָלְיוּ עֹנֵוּ יִשָּׂא',
116 וְנֶאֱמַר בְּאֵן, לגבי איסור אכילת פיגול (שם ז ח) 'וְהִנֵּפֶשׁ הָאֲכָלִית

1 כתב רַחֲמָנָא 'לֹא תוֹבֵל', לְאוֹקְמָה בְּלֹא – להעמיד דבר זה באיסור
2 לאו, וְעֵדִיין לֹא שִׁבְבְּלָלוֹת הוּא, שכללה בו התורה כמה מיני
3 איסורים, ומדוע אמר רבי אילא שלוקה שלש.
4 הגמרא דוחה את הקושיא, ומעמידה את תירוצה הראשון. דוחה
5 הגמרא: אִם בְּךָ, שכוונת הפסוק לומר רק שיש באכילת מעשר שני
6 מחוץ לירושלים איסור 'לא תעשה', נִימָא קֵרָא – היה לפסוק לומר
7 רק 'לא תוֹבֵל לְאֲכָלֶם בְּשַׁעֲרֵיהּ', והיינו יודעים שהכוונה גם למינים
8 אלו של מעשר שני, שהרי נאמר למעלה מפסוק זה (ויברים יב יא) 'וְהִדָּה
9 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשִׁבְן שְׁמוֹ שֵׁם, שְׁמָה תְּבִיאוּ אֶת כָּל
10 אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִיחַ אֲתֶכֶם עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מִעֲשֻׂרְתֵיכֶם וְתִרְמַת
11 יְדֹכֶם, וְתִיבּוֹת 'מִעֲשֶׂר דִּנְגָדָה תִּירוּשָׁף וְיִצְחָרָד' לְמָה לִי – לשם מה
12 כתבתם התורה, ודאי שבאו תיבות אלו לְיַחְזְרֵי אֲכִילָה דְּכָל חַד וְחַד
13 – לייחד איסור אכילה על כל מין ומין בפני עצמו, וכדברי רבי אילא
14 שלוקה שלש.
15 התורה ציונה לְהַקְרִיב מִמְחַרְת יוֹם טוֹב הַרְאִשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח אֶת
16 'מִנְחַת הַעֹמֵר', ועד הַקְרַבְתָּה אֶסוּר לֵאכּוֹל מִן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה
17 שֶׁל אוֹתָהּ שָׁנָה, שְׁנֵאמַר (ויקרא כג ד) 'וְלָחֶם וְקָלִי וּבְרָמֶל לֹא תֹאכְלוּ
18 עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, עַד הִבְיֵאכֶם אֶת קִרְבְּנֵי אֱלֹהֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם
19 לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֵל מִשְׁבֵּתֵיכֶם'.
20 הגמרא מביאה מימרות נוספת בענין לאו שבכללות: אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
21 הָאוֹכֵל לִפְנֵי הַקְרַבְתָּה מִנְחַת הַעֹמֵר, לָחֶם – פת אפיה בתנור, קָלִי –
22 גרעיני תבואה שייבשום בתנור, וּבְרָמֶל – גרעיני תבואה שהפרידום
23 מהשבלים ביד, ולא קלו אותם באש, לֹזְקָה שְׁלֹשׁ, כיון שפירטה
24 התורה את האיסור בשלושה מינים אלו, שְׁנֵאמַר 'וְלָחֶם וְקָלִי וּבְרָמֶל
25 לֹא תֹאכְלוּ וגו'.
26 מקשה הגמרא: וְהָאִין לֹזְקִין עַל לֹא שִׁבְבְּלָלוֹת, וכיון שכללה
27 התורה את שלשת המינים הללו ב'לא תעשה' אחד, ראוי שילקה רק
28 פעם אחת. מתרצת הגמרא: שְׁאִנֵּי הָכָא – שונה הדבר כאן לגבי
29 אכילת 'חדש', דְּמִיִּיתֵר קֵרָא – שהפסוק מיותר כדי ללמדונו דבר זה.
30 מבררת הגמרא מה הוא הפסוק המיותר: אִם תֹּאמַר דְּלִימָא קֵרָא –
31 שדי בכך שהיה הפסוק אומר 'לָחֶם, וְנִילֵף קָלִי וּבְרָמֶל מִיֵּנִיהּ –
32 ונלמד מזה שהיה הדין בקלי וכרמל, אי אפשר לומר כן, שהרי דַּיִבָּא
33 לְמִיפְרָךְ – יש להקשות על לימוד זה, מַה לְלָחֶם, שְׁבֹן נִתְרַבָּה אֶצְל
34 חֵלָה – שחייבה אותו התורה בהפרשת חלה, מה שאין כן בקלי
35 וכרמל, שאינם חייבים בחלה, ועל כן יתכן שאין בהם איסור 'חדש'.
36 ואם תאמר דְּנִכְתּוּבֵי הַפְּסוּק רַק 'קָלִי, וְלֹא לְכַתּוּב 'לָחֶם' וְכִרְמֶל,
37 וְנִילֵף – ונלמד מְקָלִי שֶׁנֶּם לָחֶם וְכִרְמֶל אִסוּרִים, גם זה אי אפשר
38 לומר, כִּי לָחֶם מְקָלִי לֹא אֲתִי –[אי אפשר ללמוד] מִשּׁוּם דְּקָלִי
39 אִיתִיהּ בְּעֵינֵיהּ – נאכל כברייתו, ללא שינוי, ואילו לָחֶם לֹא אִיתִיהּ
40 בְּעֵינֵיהּ – אינו נאכל כברייתו, אלא טחונים את החיטים לקמח, לשים
41 ואופים אותו, ויתכן שבוזה לא אסרה התורה 'חדש'. וכן בְּרָמֶל מְקָלִי
42 לֹא אֲתִי – אין ללמוד כרמל מקלי, מִשּׁוּם דְּקָלִי נִתְרַבָּה אֶצְל מְנַחֵת
43 – שמצאנו שמוא קלי למנחת העומר, ויתכן שרק בו אסרה התורה
44 'חדש', אבל בְּרָמֶל לֹא נִתְרַבָּה אֶצְל מְנַחֵת, ויתכן שלא אסרתו
45 תורה.
46 ממשכיחה הגמרא ומבררת: ואם תאמר דְּנִכְתּוּבֵי הַפְּסוּק רַק 'בְּרָמֶל,
47 וְנִילֵף לָחֶם וְקָלִי מִיֵּנִיהּ – ונלמד ממנו את האיסור אף בלחם וקלי,
48 גם זה אי אפשר לומר, משום דַּיִבָּא לְמִיפְרָךְ – יש להקשות, מַה
49 לְבְרָמֶל, שְׁבֹן לֹא נִשְׁתַּנָּה מִבְּרִיתוֹ, שהרי אלו הם גרעיני התבואה
50 כמו עצמחו מן האדמה, ואילו לחם נטחן ונאפה, וקלי הובחב באש.
51 הגמרא מנסה לומר לומר שדי בכתיבת שני מינים, ומייתור המין השלישי
52 נלמד שיש חיוב מלקות על כל מין ומין. אומרת הגמרא: מִן חַד לֹא
53 יִלְפִי – אמנם הוכח שבכתיבת מין אחד בפסוק לא היינו יכולים
54 ללמוד את שני המינים האחרים, וכמו שהתבאר, אבל נִילֵף חֲרַת מִן
55 תְּרִין – נלמד מין אחד, משני מינים שהיתה התורה כותבת. ומבררת
56 הגמרא איזה מין מיותר: אִם תֹּאמַר דְּלֹא נִכְתּוּב קֵרָא – לא היה
57 לפסוק לכתוב 'לָחֶם, וְנִילֵף מְקָלִי וּבְרָמֶל – ונלמד את דינו מקלי
58 וכרמל הכתובים בפסוק, אי אפשר לומר כן, משום דַּיִבָּא לְמִיפְרָךְ

1 הגמרא מבררת מנין למדה הברייתא דינים אלו: אמר מר ברייתא, וכמו
2 המפטם את השמן כדי ללמוד בו, [או] על מנת למוסרו לציבור,
3 פטור. מבררת הגמרא: מנלן - מנין למדנו דין זה. מבארת הגמרא:
4 אתיא - יש ללמוד לשון 'מתבוננתו' שנאמר בשמן המשחה בפסוק
5 (שם ל ט), 'ובמתבוננתו לא תעשו כמותו', מן לשון 'מתבוננתו' דקמרת,
6 שנאמר (שם פסוק לו) 'והקטרת אשר תעשה במתבוננתו לא תעשו לכם'.
7 וכתוב לנבי קמרת לא תעשו לכם, ויש ללמוד שרק לכם - לצורך
8 עצמכם, הוא דאסור, וחייב כרת, אבל לעשותו כדי למוסרו לציבור,
9 פטור. וכיון שלומדים בגזירה שוה את שמן המשחה מקטורת הסמים,
10 אם כן נבי שמן נמי - גם כן, אם עשאו למוסרו לציבור, פטור.
11 מקשה הגמרא: אם יש גזירה שוה המדמה את קטורת הסמים לשמן
12 המשחה, ותיחדר קמרת ונילה משמן - ותחזור קטורת הסמים
13 ותלמד משמן המשחה, וכך נלמד, מה שמן, בי מפטם לחצאין - אם
14 מכין את שמן המשחה בחצי מהשיעורים הכתובים בתורה, פטור,
15 אף קמרת נמי, בי מפטם לחצאין, נאמר שיהיה פטור, אלקמה -
16 ומדוע אמר רבא, קמרת שפטמה לחצאין, חייב. שמן שפטמו
17 לחצאין, פטור.
18 מתרצת הגמרא: אמר לך רבא, יש חילוק בין שמן המשחה לבין
19 קטורת הסמים. דנבי שמן כתיב 'ובמתבוננתו לא תעשו כמותו', ויש
20 לדרוש, שרק כמותו - באותן מידות שעשה משה, הוא דאסור, אבל
21 חציו, שפיר דמי - מותר הדבר. אבל נבי קמרת, דכתיב 'והקמרת
22 אשר תעשה במתבוננתו לא תעשו לכם', יש לדרוש שכל עשייה
23 דקמרת הראויה להיקרב על המזבח, אסורה בהדיוט, ואפילו בשיעור
24 קטן, שהרי אפשר דמקטיר פסם - חציו בשחיתות ופסם בין הערבים,
25 כמו שהיו מקטירים את הקטורת בבית המקדש, חצי מנה בבקר וחצי
26 בין הערבים, ולכן אף המכין שיעור קטן כזה, חייב.
27 הגמרא מביאה ברייתא המפרטת את סממני שמן המשחה: תנו רבנן,
28 שמן המשחה, כך היא מצוות עשיתו, מר דרד - בושם הנעשה
29 מדם של חיה מסוימת במשקל חמש שקלים. קנה - שורש
30 עשב ששמו קנה, חמש מאות. קנמן בשם - קליפת עץ קנמן, חמש
31 מאות. וקנה בשם, חמשים ומאתים. נמצאו בולם יחד במשקל אלה
32 ושבע מאות וחמשים שקלים.
33 תמדה הגמרא: תנא זה שבברייתא, מניינא קא משמע לן - בא
34 ללמדינו כמה צריך להביא מכל מין ומין, והרי כבר נכתבו בתורה כל
35 השעורים הללו. מתרצת הגמרא: תנא, הא קא קשיא ליה - דבר זה
36 היה קשה לו, הרי נאמר בפסוק (שמות ל ט) 'וקנמן בשם מחציתו
37 חמשים ומאתים, וקנה בשם חמשים ומאתים', אימא - שמא נאמר,
38 ששיעורו של 'קנה בשם' היא כ'קנמן בשם', מה קנמן בשם רק
39 מחציתו וחמשים ומאתים, ושיעור כולו הוא חמש מאות, אף קנה
40 בשם רק מחציתו וחמשים ומאתים, ושיעור כולו הוא חמש מאות,
41 נמצא דתויו ליה - שיהיו כל הסממנים יחד במשקל תריין אלפים -
42 אלפים שקלים. לכן הוצרך לומר מה הוא מנינו של כל מין, ללמדנו
43 שקנה בשם כולו אינו אלא מאתיים וחמשים.
44 מקשה הגמרא: ואימא הכי נמי - שמא נאמר שבאמת כך הוא
45 השיעור, שיהיה קנה בשם בשיעור חמש מאות. מתרצת הגמרא: אם
46 כן שוו כוונת התורה, נכתוב קרא - היה לתורה לכתוב 'קנמן בשם
47 וקנה בשם מחציתו וחמשים ומאתים', והיינו יודעים שבכל
48 אחד מהם השיעור של חציו הוא חמשים ומאתים, ומכך שכתבה
49 התורה 'וקנמן בשם מחציתו וחמשים ומאתים', וקנה בשם חמשים
50 ומאתים, מוכח שלגבי קנה בשם השיעור כולו הוא חמשים ומאתים.
51 הגמרא מבררת את אופן שקילת הסממנים: אמר ליה רב פפא
52 לאבוי, בשחיתות שוקל את הסממנים להכנת שמן המשחה, בהכרע
53 הוא שוקל - מוסיף מעט יותר על עיקר המשקל, או עין פעין
54 [בדיוק] הוא שוקל. אמר ליה - השיב לו אבוי בתמיהה, דחממא
55 כתב - הרי התורה כתבה (שמות ל ט) 'כד כד', ומשמע שישקול מדה
56 כנגד מדה בדיוק, ואת אמרת - וכי אתה מצדד לומר ששוקל
57 בהכרע.
58 דוחה הגמרא את דברי אבוי: והאמר רב יהודה, הקדוש פרוך הוא

1 ממנו עונה תשא, מה להלן, לגבי אכילת נותר, יש חיוב כרת, וכמו
2 שיבאר להלן שלומדים כן בגזירה שוה, אף כאן, לגבי פיגול, יש
3 חיוב כרת.
4 מימרא נוספת בענין זה: אמר רבי סימא, לעולם אל תהי גזירה
5 שוה קלה בעיניך, שהרי נותר - בשר קרבן שנשאר לאחר הזמן
6 המותר באכילה, שהאכלו חייב כרת, הוא אחד מגופי תורה, ולא
7 לימדו הכתוב אלא מגזירה שוה. מבררת הגמרא: מאי היא אותה
8 גזירה שוה, יליף - לומדים זאת מתיבות 'קדש' 'קדש', שנאמר
9 בפסוק (שם ט ז) 'ואוכלו עונו ישא כי את קדש ה' חלל ונכרתה
10 הנפש ההוא מעמיה', וכתוב (שמות כט ט) 'ושרפת את הנותר באש
11 לא יאכל כי קדש וגו' הוא, וכיון שלגבי נותר כתבה התורה לשון
12 'קדש', יש ללמוד שגם הפסוק המחייב כרת את מי שקדש ה' חלל
13 עוסק בנותר.
14 הגמרא מביאה מימרא נוספת בענין זה: אמר אבוי, לעולם אל תהי
15 גזירה שוה קלה בעיניך, שהרי פתו מאנוסותו - חיוב שריפה לאדם
16 הבא על בתו שנולדה לו מאשה שנאנסה על ידו ולא היתה אשתו,
17 הן הן גופי תורה, ולא לימדה הכתוב אלא מגזירה שוה, ולא נכתב
18 כן בפירוש.
19 מבארת הגמרא מה היא הגזירה שוה: דאמר רבא, אמר לי רבי
20 יצחק בר אבדימי, בתו מאנוסותו, אתיא - נלמד דינה בגזירה שוה
21 'הנה' 'הנה' לאיסורא - לעיקר האיסור, שנאמר לגבי בת אשתו
22 (ויקרא יח יט), 'ערו את אשה ובתה לא תגלה, את בת בנה ואת בת בתה לא
23 תקח לגלות ערותה, שארה הנה ומה הוא, ואשה' היינו מי שיש לו
24 אישות בה, ואסור בבתה בכל אופן, בין אם היא בתה ממנו, ובין אם
25 היא בתה מאדם אחר. ונאמר עוד (שם פסוק ט) 'ערו את בת בנה או בת בתך
26 לא תגלה ערותך פי ערו את הנה', ופסוק זה עוסק בבת בתו מאנוסותו,
27 שהרי בת בתו מאשתו כבר נאמרה בפסוק שהובא לעיל 'את בת בנה
28 ואת בת בתה לא תקח'. אך לא נאמר בתורה איסור בבתו מאנוסותו,
29 ולומדים זאת בגזירה שוה, שנאמר לגבי אנוסותו לשון 'הנה', ונאמר
30 לגבי אשתו לשון 'הנה', כשם שבאשתו האיסור הוא גם בבתו ממש,
31 כך באנוסותו אסרה התורה אף את בתו ממש. ואחרי שדימינו את בתו
32 מאשתו לבתו מאנוסותו בגזירה שוה של התיבה 'הנה', אתיא - נלמד
33 דינה בגזירה שוה 'מה' 'מה' לשרפה, כלומר, אנו דנים כאילו
34 נכתבה בבתו מאנוסותו לשון 'ומה' הכתובה באשתו ובתה, שנאמר
35 (ויקרא כ יד) 'אישי אשר יקח את אשה ואת אמה ומה הוא, וכשם
36 שבאשה ובתה יש חיוב שריפה, שנאמר (שם) 'באש ישרפו אתו ואתהן
37 ולא תהיה ומה בתוךכם', כך הדין גם בבתו מאנוסותו.
38 מימרא נוספת בענין גזירה שוה: אמר רב אשי, אל תהי גזירה שוה
39 קלה בעיניך, שהרי מה שמצינו הרבה חייבי מיתה שהם נסקלים, הן
40 הן גופי תורה, ולא לימדו הכתוב אלא מגזירה שוה, שהרי ברוב
41 הנסקלים לא נאמר בפירוש שסוקלים אותם, אלא נאמר בהם רק
42 'דמיהם בם', ורק על ידי גזירה שוה נלמד שהם נסקלים. דתניא
43 בברייתא, נאמר כאן, לגבי הבא על אמו, והבא על כלתו, ושאר
44 חייבי סקילה, לשון 'דמיהם בם', ונאמר פאוב וידעוני 'דמיהם בם'
45 (ויקרא כב), מה להלן - לגבי אוב וידעוני, הדין הוא שנהרגים בסקילה,
46 שנאמר בהם (שם) 'מות יומתו, כאבן ירגמו אתם דמיהם בם', אף כאן
47 - בשאר מקומות שנאמר 'דמיהם בם', היינו בסקילה.
48 שנינו במשנה: שלשים ושש כריתות וכו', והמפטם את השמן כו'.
49 הגמרא מביאה ברייתא בענין זה: תנו רבנן, המפטם את השמן -
50 המכין את שמן המשחה, כדי ללמוד בו, כיצד לעשותו, [או]
51 שמפטמו כדי למוסרו לציבור, שישתמשו בו לדברים שצויתה
52 התורה, פטור. אך אם פשטו כדי למוסר בו את בשרו, חייב כרת,
53 שנאמר (שמות ל ט) 'אישי אשר יקח כמותו וגו' ונכרת מעמיו. והסך
54 ממנו - באותו שמן שעשה האדם לצורך עצמו, פטור, לפי שאין
55 חייבין כרת אלא על סיבת שמן המשחה שעשה משה בלבד,
56 שנאמר (שם) 'ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו', והיינו שרק על
57 אותו שמן שעשה משה רבינו, חייב כרת, ולא הסך בשמן שעשה אדם
58 אחר.

המשך מעמוד קנג

19 ששקל מין אחד של סממנים, לא יניח את אותו מין בכף המאזנים
20 בתורת משקל כנגד המין נוסף, אלא ישקול כל מין ומין כנגד משקל
21 של ברזל.
22 הגמרא מביאה ברייתא בענין שמן המשחה: תָּנִי רַבִּנּוּן, שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
23 שֶׁעָשָׂה מִשֶּׁה פַּמְדָּר, שהיו בו סממנים ושמן זית, מִשְׁלָקוּ הָעֵינָיו –
24 בישל את הסממנים באותו שמן, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹרֵה. אָמַר לִיה רַבִּי
25 יוֹסִי, וְהָלֹא אפילו לְסוּדָּהּ בו את הָעֵינָיו אֵינִי כֹיֵשֶׁת – אינו מספיק,
26 שהרי הסממנים היו מרובים ביותר, בשיעור אלף שבע מאות וחמשים
27 שקלים, ואילו השמן זית היה מועט, בשיעור הין בלבד, שהוא שנים
28 עשר לוג. אלא אמר רבי יוסי, בַּיָּצֵד הִיָּה עוֹשֶׂה, הִבְיֵאוּ הָעֵינָיו
29 וְשִׁלְקוּם בְּמֵיִם, והיה נותן מים מרובים יותר מהסממנים, כדי שיבלעו
30 הסממנים את המים, ואחר שיהיו מלאים במים לא יבלעו מהשמן,
31 ואחר כך שפך את המים, וְהִצִּיף עֲלֵיהֶן את שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כלומר,
32 מילא את הכלי בשמן עד שהוא צף על גבי הסממנים, וְקָלַט הַשֶּׁמֶן
33 אֶת הָרֵיחַ של כל אותם סממנים, וְקִיֵּפְחוּ – נטל משה את השמן מעל
34 גבי הסממנים, וזה היה שמן המשחה.
35 אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹרֵה לרבי יוסי, אין לך לתמוה על דברי, ששלק משה
36 את הסממנים בשמן המשחה, אף שהיה השמן מועט מהם,

1 יוֹדֵעַ הַכְרָעוֹת, ליתן שכרו של המרבה בהכרעות, אֶלְמָא – ומוכח
2 ממימרא זו, הָאֵית בְּהוּ הַכְרָע – שהיה בהם הכרע, בסממנים של שמן
3 המשחה.
4 מסיקה הגמרא: אֵלֹא אָמַר רַב יְהוֹרֵה, יש להוכיח שהיה בסממני שמן
5 המשחה 'הכרע', ד'קִנְיָן בְּשֵׁם' אֵמַאי מִיֵּיתִי – מדוע יש להביאו
6 באופן של מַחְצִיתוּ דְחַמְשׁ מְאוֹת, והיינו שמביא חמשים ומאתים
7 בְּתַר זֵימְנָא – בפעם אחת, וחמשים ומאתים נוספים בְּתַר זֵימְנָא –
8 בפעם אחת נוספת, והרי בִּינּוּ דְכוּלְהוֹן חַמְשׁ מְאוֹת הוּיִין – כיון שכל
9 המדה ביחד היא חמש מאות, נִיֵּיתִי – יביא חמשה מאות בְּבֵית אַחַת.
10 שִׁמְעַ מִינָהּ מְדַקְמִיתִי לָהּ לְקִנְיָן בְּשֵׁם בְּתַרֵּי זֵימְנֵי – ומוכח מכך
11 שאמרה התורה שיביא קנמן בשם בשתי פעמים של מאתים וחמשים,
12 דְהַכְרָע אֵית בֵּיה – שעם כל שקילה ושקילה מוסיפים הכרע, ועל ידי
13 ששוקלים פעמים מאתים וחמשים מוסיפים שתי הכרעות, וְהַקְרוּשׁ
14 בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ בְּהַכְרָעוֹת.
15 מקשה הגמרא: וְאֵם כֵּן, שמוסיפים הכרע לכל שקילה, מֵאֵי – מה
16 הוא פירוש הפסוק 'כֹּד כְּבֹד', שממשמעותו למד אביי ששוקל את
17 הסממנים בדיוק, ללא הכרע. מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּינָא, בא
18 הפסוק ללמד, שֶׁלֹא יֵנִיחַ מִשְׁקָל בְּמִשְׁקָל, וְיִשְׁקוּל, כלומר, לאחר

מביאה הגמרא ברייתא נוספת בענין זה: תנא בברייתא, אף יהוא בן
 נמשי מלך ישראל, לא נמשח אלא מפני מחלוקת יורם בן אחאב,
 שהיה באותה שעה מלך ישראל, וכשאמר ה' לאלהיו הנביא
 להמליך את יהוא בן נמשי תחת יורם בן אחאב, אמר לו למושחו
 בשמן.
 תמזה הגמרא: משמע מהברייתא שלולי המחלוקת שהיתה עם יורם
 בן אחאב היה ראוי שלא למשוח את יהוא בן נמשי, ואמאי – מדוע
 צריך לומר שזוהו הטעם, תיפוק ליה – די בכך דמלך ראשון הוא,
 שלא היה בו מלך, וכל מלך ראשון טעון משיחה. מתרצת הגמרא:
 חסורי מיחסףא והכי קתני – יש לשנות את הברייתא כאילו היא
 חסירה, וכך יש לשנותה, את מלכי בית דוד מושחין, אך את מלכי
 ישראל אין מושחין כלל, ואפילו לא מלך ראשון. ואם תאמר, מפני
 מה משחו את יהוא בן נמשי מפני מחלוקת יורם בן אחאב.
 אמר מר ברייתא, מלכי בית דוד מושחין, ואין מלכי ישראל
 מושחין. מבארת הגמרא: מנלן דין זה, מכך דכתיב לגבי המלכת דוד
 המלך (שמואל א' טו יב), שאמר ה' לשמואל 'קום משחהו כי זה הוא',
 ויש לדרוש שרק 'זה' טעון משיחה, ואין אחר טעון משיחה, והיינו
 שאין מלכי ישראל נמשחים.
 הגמרא ממשיכה לבאר את הברייתא: אמר מר, ואם תאמר מפני מה
 משחו את יהוא בן נמשי, מפני מחלוקת יורם בן אחאב. תמזה
 הגמרא: ומשום מחלוקת יורם בן אחאב נמעל בשמן המשחה, והרי
 אסור להשתמש בשמן המשחה למשיחת זרים, ובכלל זה למשיחת
 מלכי ישראל. מתרצת הגמרא: כדאמר רב פפא להלן, לגבי המלכת
 יהואחז מלך יהודה, שלא היה זה בשמן המשחה, שהרי שמן זה נגנו
 בזמן אביו יאשיהו מלך יהודה, אלא היה זה באפרסקמא דכיא –
 בשמן אפרסמון וך, הקא נמי – אף כאן יש לבאר שמשחו את יהוא
 באפרסקמא דכיא.
 שנינו בברייתא: וכן משחו את יהואחז מפני יהויקים שהיה גדול
 ממנו בשתי שנים. תמזה הגמרא: ומי קשיש – וכי יהויקים היה
 מבוגר יותר מיהואחז, והכתיב בפסוק (דברי הימים א' יט) 'ובני יאשיהו
 הבכור יוחנן השני יהויקים השלישי צדקיהו הרביעי שלום, ואמר
 רבי, יוחנן המוכר ראשון בפסוק, הוא יהואחז. (הוא) וצדקיהו
 המוכר בפסוק, הוא שלום, הרי שיהואחז והמכונה בפסוק בשם
 יוחנן, היה גדול מיהויקים. מתרצת הגמרא: אלא לעולם יהויקים
 קשיש – היה הגדול שבאחים, ואמאי קרי ליה בכור – ומדוע יהואחז
 מכונה בפסוק 'בכור', לפי שהוא בכור למלכות – שמלך תחילה,
 לפני יהויקים.
 תמזה הגמרא: ומי מוקמינן זוטא קמי קשישא – וכי מעמידים
 למלך בן צעיר לפני הבן הגדול, כמו שעשו כאן, שהמליכו את
 יהואחז לפני יהויקים, והכתיב (דברי הימים ב' א) 'ואת המלכה נתן
 ליהורם כי הוא הבכור', הרי שהבכור ראוי למלוך תחילה. מתרצת
 הגמרא: והוא – אותו מלך, כלומר יהואחז, מפלא מקום אבותיו
 הוה – היה גדול בחכמה ובריאה וראוי לישב על כסא אבותיו, יותר
 מיהויקים.
 הגמרא מבררת את המימרא שהובאה לעיל: אמר מר, הוא – אותו
 המכונה בפסוק שלום, ומנוי רביעי, הוא צדקיהו, המנוי לפני כן כבן
 השלישי. תמזה הגמרא: איך יתכן שכונת הפסוק לאותו אדם, והא
 בררי קשיש – והרי מונה אותם הפסוק לפי סדר הדורות, שלישי,
 ורביעי, שאמר 'השלישי צדקיהו הרביעי שלום', וכיצד יתכן שהיה
 זה אותו אדם. מתרצת הגמרא: באמת שלום הוא צדקיהו, ומאי –
 ומדוע קרי ליה שלישי, לפי שהוא שלישי לבניו, ומאי – ומדוע קרי
 ליה גם רביעי, לפי שהוא רביעי למלכות, משום שמהלך יבניה בן
 יהויקים אחיו קמיה – לפניו. וכך היה סדר המלכויות, בתחלה מלך
 יהואחז, וסוף – וכשהסתיימה מלכותו, מלך יהויקים אחיו, וסוף,
 מלך יבניה בן יהויקים, וסוף, מלך צדקיהו, אחי יהואחז ויהויקים.
 הגמרא מביאה ברייתא המבארת את טעם שמותיו של צדקיהו: תנו
 רבנן, הוא שלום, הוא צדקיהו, ולמה נקרא שמו שלום, שהיה שלם
 במעשיו – שהיו מעשיו שלמים ורצויים. דבר אחר, הטעם שצדקיהו

וכי רק גם אחר נעשה בשמן המשחה, שנשלקו סממנים מרובים
 בשמן מועט, והלא נסים הרבה נעשו בו, מתחלתו ועד סופו. שהרי
 מתחלתו לא היה אלא שנים עשר לוג, שנאמר (שמות ל כד) 'ושמן זית
 הין, והיין הוא שנים עשר לוג. ובו נמשח המשכן וכליו, שנאמר (שם
 ל כו-כז) 'משחת בו את אהל מועד ואת ארון הקדש, ואת השלחן ואת
 קל כליו ואת המנרה ואת בליה ואת מזבח הקטרת, ואת מזבח העולה
 ואת כל כליו ואת הכיור ואת פגיו'. וכן נמשחו בו אהרן ובניו כל
 שבעת ימי המלוואים, שנאמר (שם פסוק ל) 'ואת אהרן ואת בניו תמשח
 וקדשת אתם לכהן לי, ובו נמשחו פהנים גדולים ומלכים, ולא
 נגרע ממנו כלום, אלא עדין כולו קיים לעתיד לבא. שניאמר (שם
 פסוק לא) 'ושמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם, וזה, בנימטריא
 שנים עשר לוגין הוה – הגימטריא של זה' היא שנים עשר, והכוונה
 לאותם שנים עשר לוגין שעשה משה, שישארו 'לדורותיכם'. וכיון
 שהיו בו כל הניסים הללו, סובר רבי יהודה שנעשה בו גם נס שבישל
 סממנים רבים בשמן מועט.
 הגמרא מביאה ברייתא בענין הניסים שהיו בשמן המשחה: תנו רבנן,
 נאמר בפסוק (ויקרא ח ה) 'ויקח משה את שמן המשחה וימשח את
 המשכן וגו' ואת כל אשר בו ויקדש אתם, רבי יהודה אומר, שמן
 המשחה נעשה משה מדבר, הרבה נסים נעשו בו מתחלתו ועד
 סופו. שהרי תחלתו לא היה אלא שנים עשר לוגין, ומתוך זה, כמה
 יורה בולעט – כמה ראוי שיבלע הסיר שממשלים בו את הסממנים
 עם השמן, וכמה עיקרין – הסממנים עצמם בולעין מהשמן, כשהם
 מתבשלים עמו, כמה האור שורף – כמה מהשמן נשרף באש בעת
 הבישול, והיה לו להתמעט ביותר, ואף על פי כן, בו נמשח משכן
 וכליו, ובו נמשחו אהרן ובניו כל יום משבעת ימי המלוואים, ובו
 נמשחו פהנים גדולים ומלכים. ואפילו כהן גדול בן כהן גדול טעון
 משיחה, ואין מושחין מלך בן מלך. ואם תאמר ותקשה, מפני מה
 משחו את שלמה, והרי היה בנו של דוד המלך, היה זה מפני
 מחלוקת אדונייה, שרצה למלוך באותו זמן. וכן משחו את יהואש,
 אף שהיה בנו של אחזיה מלך יהודה, מפני עתליה אם אביו,
 שבקטנתו של יהואש מלכה על יהודה, וכשגדל הוא שורץ
 להמליכו נגד רצונה, ומשוחו בשמן המשחה. וכן משחו את יהוא ורצו
 בן יאשיהו מלך יהודה, מפני יהויקים אחיו, שהיה גדול מיהואחז
 אחיו שתי שנים.
 הגמרא מבארת את הברייתא: אמר מר, ואפילו כהן גדול בן כהן
 גדול טעון משיחה. מבארת הגמרא: מנלן דין זה, דכתיב (ויקרא ו טו)
 'והכהן המשיח תחתיו מבניו, ולכאורה קשה, נימא קרא – היה
 לפסוק לומר רק 'והכהן שתחתיו מבניו, מאי – מדוע נכתב
 'המשיח', הא קא משמע לך, דאפילו מבניו של הכהן הגדול, דווקא
 ההוא דמשח – אותו שנמשח בשמן המשחה הוה כהן גדול, וא לא
 משח, לא הוה כהן גדול.
 אמר מר בברייתא, אין מושחין מלך בן מלך. מבארת גמרא: מנלן
 דין זה, אמר רב אחא בר יעקב, דכתיב לגבי מלך (דברים יז ט) 'למען
 יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו (כל הימים) בקרב ישראל, הרי
 שהמלכות ירושה היא, וזוכה בה הבן מאליו, ולכן אין מושחים אותו.
 עוד שנינו בברייתא: ומפני מה משחו את שלמה, מפני מחלוקת
 אדונייה. מבררת הגמרא: מנלן דכי אתי מחלוקת בעי משיחה – מנן
 נלמד דבר זה, שאם יש מחלוקת על המלכות יש צורך למשוח את
 המלך, ולא כל דבעי מלכא מזרית ליה מלכותא – ואין אומרים
 שכל מי שירצה המלך להמליך, ימליכנו, ואף ללא משיחה, שהרי
 שם היה צורך דוד להמליך את שלמה ולא את אדונייה, וכיון
 שהמלכות עוברת בירושה לבנו של המלך, מדוע לא היה די בכך
 שזוהו רצונו כדי שתעבור המלכות לשלמה, אלא היה צריכים
 למושחו. מבארת הגמרא: אמר רב פפא, אמר קרא 'למען יאריך
 ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל', ויש לדרוש, שרק בזמן
 ששלום בישראל עוברת המלכות מאליה לאותו בן שרוצה בו המלך,
 אבל כשיש מחלוקת בישראל הרי זה כהמלכת מלך חדש, וצריך
 למושחו.

57 לשפוך שם אלא נותן ביד, וזהו התנא של הברייתא השניה. **וְאִיכָא**
58 **לְמָאן דְאָמַר** – ויש מי שאומר שִׁיצִיקָה עֲדִיפָא, והיינו שפרכת השמן
59 על ראשו, ולכן מתחילים בה, וזו דעת התנא בברייתא הראשונה.
60 מבארת הגמרא: **מַאי מַעְמָא דְמָאן דְאָמַר יִצִיקָה עֲדִיפָא**, לפי
61 **שְׁנַאמַר** (ויקרא י"ח) 'יִצִיק מִשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אֱהָרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ
62 לְקֹדֶשׁ', וכיון שפחת ביציקה וסיים במשיחה, היציקה עדיפה, ויש
63 להתחיל בה. ממשיכה הגמרא ומבארת: **וּמָאן דְאָמַר מְשִׁיחָה**
64 **עֲדִיפָא**, טעמו הוא כיון דקִסְכַר, שְׂכֵן נִתְרַבָּה אֲצֵל כְּלֵי שְׂרָתָה,
65 שנאמרה בהם רק לשון משיחה ולא לשון יציקה, שנאמר (שמות ל
66 כז-כח) 'וַיִּמְשַׁחֲךָ בּוֹ אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת' וגו'.
67 מקשה הגמרא: אף למאן דאמר שמשחה עדיפה, וְהִכְתִּיב 'וַיִּצֹק
68 מִשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אֱהָרֹן', וְרַק לְכַסּוֹף נֹאמַר 'וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ
69 לְקֹדֶשׁ', ומוכח לכאורה שיציקה קודמת למשיחה, וכמו שהוכיח מאן
70 דאמר שיציקה עדיפה. מתרצת הגמרא: הִכִּי קָאָמַר – כך כוונת
71 הפסוק, **מִה מַעַם וַיִּצֹק**, מִשּׁוּם 'וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקֹדֶשׁ', כלומר, משה
72 רבינו יצק על ראש אהרן, לפי שכבר קודם לכן משח אותו לקדשו,
73 ולעולם משיחה קודמת ליציקה.
74 מביאה הגמרא ברייתא בענין משיחת אהרן בשמן המשחה: **תָּנוּ
75 רַבְּנַן**, נאמר בפסוק (תהלים קלג א) 'בְּשִׁמְן הַטּוֹבוֹ (היווד) עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ'
76 יָד בָּרַךְ, וְזָקֵן אֱהָרֹן שִׁירָד עַל פִּי מִדּוֹתָיו', ומבארת הברייתא, מתוך
77 שמן המשחה שמשח משה את אהרן, כְּמִין שְׁתֵּי טִיפִין שֶׁל מִדְּלִילוֹת
78 הָיוּ תְלִילוֹת לְאֱהָרֹן בְּזִקְנוֹ. **אָמַר רַב פִּהְנָא**, תָּנַא בְּבֵרִיתָא, כְּשֶׁהוּא
79 מְסַפֵּר – כשהיה אהרן מדבר, היו הטיפות עולות ויוֹשְׁבוֹת בְּעֵיקְרֵי
80 (במקום הצמיחה של) זְקָנוֹ, כדי שלא יפלו לארץ בתוך נענוע פיו
81 בשעת דיבורו. וְעַל דְּכָר וְהָ הָיָה מִשָּׁה רַבִּינוּ דוּאָא, שאמר, **שָׂמָא חָם
82 וְשִׁלּוּם מַעְלֵיתִי בְּשִׁמְן הַמִּשְׁחָה**, ששמתי מדי הרבה שמן. **יִצְתָה בַת
83 קוֹל וְאָמְרָה** (שם פסוק א) 'כִּסְל חֲרָמוֹן שִׁירָד עַל הַרְדֵי צִיּוֹן', מה פל
84 אֵין בּוֹ מַעֲלִיָּה, אָף שִׁמְן הַמִּשְׁחָה שִׁירָד עַל זְקָן אֱהָרֹן אֵין בּוֹ
85 מַעֲלִיָּה. וְעֲדִין אֱהָרֹן הָיָה דוּאָא, ואמר, **שָׂמָא רַק מִשָּׁה לֹא מַעַל**,
86 ואפשר שאני מַעְלֵיתִי, שהרי אני נהנה בכך שבגדי מתבשלים מריח
87 השמן שבוקני. **יִצְתָה בַת קוֹל וְאָמְרָה לֹא אֵת אֲבָדֵי בַּפְסוּק הַקּוֹדֵם
88 (שם פסוק א) 'הִנֵּה מִה חֹב וְמִת נְעִים שָׁבַת אַחִים גַּם יְחֵד', מה מִשָּׁה
89 לֹא מַעַל, אָף אֵתָה לֹא מַעְלָת.**
90 הגמרא מביאה ברייתא העוסקת בדרך משיחת מלכים: **תָּנוּ רַבְּנַן**, אֵין
91 מוֹשְׁחִין אֶת הַמְּלָכִים אֲלָא עַל הַמַּעֲוִין – סמוך למעיון, כְּדִי לְרַמּוּ
92 כְּבִרְכָה שְׁתִּמְשֵׁךְ מַלְכוּתָן כְּמַעֲוִין שְׂמִימֵי נְגַמְסִים תְּמִיד. **שְׁנַאמַר
93 (מלכים א' א ג-ד) 'וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ (אל בניו) וְגוֹ' הִרְפַּכְתֶּם אֶת שְׁלֹמֹה
94 בְּנִי עַל הַפְּרִדָּה אֲשֶׁר לִי וְהוֹדַתְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּיחֹז, (וגו') וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ
95 שָׁם צְדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתַן הַנְּבִיא לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל. וְגִיחֹז' הוא מעיין קטן
96 סמוך לירושלים, הרי שצויה דוד שימשחודו למלך דווקא ליד מעיין.
97 הגמרא מביאה כמה מימרות בענין סימנים: **אָמַר רַב אָמִי**, **מָאן
98 דְבָעֵי לִידַע אִי מְשַׁכָּא שְׂתִיָּה אִי לֹא** – מי שרוצה לדעת האם תהיה
99 שנתו ארוכה, כלומר, שישלים את שנתו ולא ימות באותה שנה,
100 מִיִּיתֵי שְׂרָנָא – יביא נר דולק בְּהַלִּין עֲשָׂרָה יוֹמִין דְּבִין רִישׁ שְׁתָּא
101 לְיוֹמָא דְכִיפּוּרֵי – באותם עשרה ימים שבין ראש השנה ליום
102 הכפורים, וְנִיתְלֵי בְּבִיתָא דְלֹא נָשִׁיב וְיָקָא – ויתלה אותו וכל העשרה
103 ימים בבית שלא נושבת בו רוח כלל, וְאִי מְשִׁיר נְהוּרָה – אם האש
104 נמשכת ודולקת עד שנגמר כל השמן, נִידַע דְמִסִּיק שְׂתִיָּה – ידע
105 שימשיך לחיות כל השנה. **וּמָאן דְבָעֵי נַעֲבִיד עִסְקָא** – והרוצה
106 לעשות עיסקא, וְכַעֲי דְנִידַע אִי מַצְלַח עִסְקִיה אִי לֹא – ורצונו
107 לדעת אם יצליח בעסק זה, נִידַע תְּרַנְגוּלָא – יגדל תרנגול בביתו
108 לשם דבר זה, ויראה, אִי וְיִרָאָה, אִי הַשְּׂמִין הַתְּרַנְגוּל וּמְרָאוֹ
109 טוב, נִידַע דְמַצְלַח – ידע שיצליח בעסק זה. וְהָאִי מָאן דְבָעֵי נִיפּוּק
110 בְּאוֹרְחָא – הרוצה לצאת לדרך, וְכַעֲי דְנִידַע אִי תְרַד לְבִיתָה –
111 ורוצה לדעת אם יחזור לביתו לשלום. נִיעוּל נִיקוּם בְּבִיתָא דְבִתְתָא
112 – יכנס ויעמוד בבית אפל במקצה, אִם חָזִי**

1 מכונה 'שלום', לפי ששָׁלַם –[הסתיימה] מַלְכוּת בֵּית דָּוִד בְּיָמָיו,
2 שהוא היה המלך האחרון מבית דוד, ואחריו גלו ישראל ונחרב בית
3 המקדש. וְמָה שְׂמֹה האמיתי, מַתְנִיָּה שְׂמֹה, שְׁנַאמַר (מלכים ב' כד ז)
4 'וַיִּמְלֹךְ [מֶלֶךְ כְּבֹל] אֶת מַתְנִיָּה דָּוִד תַּתְּחִי וַיִּסַּב שְׂמֹה צִדְקָתוֹ, הִרִי
5 שְׂקוּדִים שִׁשִּׁנוּ אֶת שְׂמֹה, הִיָּה שְׂמֹה מַתְנִיָּה. וּמוֹדַע כִּינְהוּ נְבוּכַדְנֶצַּר
6 בְּשֵׁם 'צִדְקִיָּה, דְאָמַר לוֹ, יָה יִצְרִיק עֲלֶיךָ אֶת הַרְדִין אִם תִּמְרֹד בִּי.
7 מוֹכִיחָה הַגְּמָרָא שֶׁהַשְּׂבִיעֵי עַל כִּי: שְׁנַאמַר (ויביאהו כבלה) 'וַיִּבְאֵר
8 אֹתוֹ בְּאֵרָא' (יחזקאל ז א) וְכַתִּיב (דברי הימים ב' לו יג) 'וְגַם בְּמֶלֶךְ נְבוּכַדְ
9 נַאצַּר מֶרֶד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוּ בְּאֵלֵהֶם'.
10 הגמרא מבררת את האמור בברייתא לעיל, שמשחו את יהואחז בן
11 יאשיהו. תמזה הגמרא: וּבִזְמַן מַלְכוּתוֹ שֶׁל יְהוֹאָחַז, מִי הָיָה וְכִי-
12 הִיָּה] שְׂמֵן הַמִּשְׁחָה, וְהַתְּנִיָּא, מִשְׁנַנְנֵי אֲרוֹן הַבְּרִית, נִגְנֵי צְנִצְנַת הַסֵּן
13 שֶׁהִנִּיחַ מֹשֶׁה רַבִּינוּ לְמִשְׁמַרְתּ בַּקֹּדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וַצִּלּוּחִית שְׂמֵן הַמִּשְׁחָה
14 שְׁעָשָׂה מֹשֶׁה, וּמִקְלוֹ שֶׁל אֱהָרֹן שִׁקְרִיָּה וּפְרַחֲיָה, וְאִיָּהּ שִׁשְׁגָרִי
15 פְּלִשְׁתִּים דְּוָרוֹן ו-מתנה] לְאֵלֵהי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיָּה אֲרוֹן בְּרִשׁוֹתָם
16 וְהָכָה בָהֶם ה' בְּמִגִּיפָה. וּמוֹכִיחָה הַבְּרִיתָא שֶׁנִּגְנֵי אוֹתוֹ אֲרַגוּ עִם
17 אֲרוֹן, שְׁנַאמַר (שמואל א' יח) 'אֵת כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הִשְׁכַּחְתֶּם לוֹ אֲשֶׁם
18 תְּשִׁימוּ בְּאֵרָנוּ מִקְדוֹ, וְיֵשׁ לְדֹרוֹשׁ מִלְּשׁוֹן הַפְּסוּק שֶׁלְעוֹלָם הִיָּה אֲרַגוּ
19 בְּצַד אֲרוֹן, אֵף כְּשֶׁנִּגְנֵי אֲרוֹן, נִגְנֵי עִמּוֹ אוֹתוֹ אֲרַגוּ. מִמְּשִׁיחָה
20 הַבְּרִיתָא: וְמִי נִגְנֵי, יֹאשִׁיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה נִגְנֵי, שְׁנַאמַר (דברי הימים ב' לה
21 א) (וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל הַכַּהֲנָיִם) 'וַיֹּאמֶר לְלוֹיִם הַמְּכִינִים לְכָל יִשְׂרָאֵל
22 הַקְּדוּשִׁים לְה' תָּנוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִד
23 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָכֶם מִשָּׂא בְּפִתָּף, וְהִיָּינוּ שֹׂאמֵר לָהֶם לְטַמּוֹן אֶת אֲרוֹן
24 הַבְּרִית בְּמִקּוֹם מוֹסְתֵר שֶׁהִכִּין שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, כְּדִי שְׂכֹאשֵׁר יִגְלוּ יִשְׂרָאֵל
25 מֵאֲרַצָּם לֹא יִפּוֹל אֲרוֹן הַבְּרִית בַּיַּד הַגּוֹיִם. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּן
26 שֶׁאֵף שֶׁאֵר הַדְּבָרִים נִגְנֵי עִם אֲרוֹן, יֵשׁ לְלַמּוֹד זֹאת בְּגִזְרָה שׁוֹה,
27 אֲתֵיָּא – יֵשׁ לְלַמּוֹד שְׁצַנְצַנַת הַסֵּן נִגְנֵי, בְּגִזְרָה שׁוֹה 'שֵׁם' 'שֵׁם',
28 שְׁבִשְׁתֵּי הַמְּקוֹמוֹת נֹאמְרָה לְשׁוֹן 'שְׂמָה', נֹאמַר לְגַבִּי אֲרוֹן הַבְּרִית (שמות
29 ג) 'לִפְנֵי הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת אֲשֶׁר אָנֹכִי לָךְ שְׂמָה', וְכֵן נֹאמַר
30 לְגַבִּי צַנְצַנַת הַסֵּן (שם פסוק א) 'קַח צִצְנַת אַחַת וְתֵן שְׂמָה מִלֹּא הַעֲמֵךְ מִן
31 יָדְכָא אֹתוֹ לִפְנֵי ה' לְמִשְׁמַרְת לְדֹרֹתֶיךָ, וּמִכֹּאן שֶׁאֵף צַנְצַנַת הַסֵּן
32 נִגְנֵי עִם אֲרוֹן. וְמָה שֶׁשְׂמֵן הַמִּשְׁחָה נִגְנֵי עִם אֲרוֹן אֲתֵיָּא – נִלְמַד
33 בְּגִזְרָה שׁוֹה 'דֹּרוֹת' 'דֹּרוֹת', שֶׁנֹּאמַר בְּצַנְצַנַת הַסֵּן 'לְמִשְׁמַרְת
34 לְדֹרֹתֶיךָ', וְנֹאמַר בְּשִׁמְן הַמִּשְׁחָה (שם פסוק א) 'שְׂמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה
35 לִי לְדֹרֹתֶיכֶם'. וְמָה שֶׁשְׂמֵהוּ שֶׁל אֲהָרֹן נִגְנֵי עִם אֲרוֹן אֲתֵיָּא – נִלְמַד
36 בְּגִזְרָה שׁוֹה 'מִשְׁמַרְת' 'מִשְׁמַרְת', שֶׁנֹּאמַר לְגַבִּי צַנְצַנַת הַסֵּן
37 'לְמִשְׁמַרְת לְדֹרֹתֶיךָ', וְנֹאמַר לְגַבִּי מִטָּה אֲהָרֹן (במדבר כז) 'הִשָּׁב אֶת
38 מִטָּה אֱהָרֹן לִפְנֵי הָעֵדוּת לְמִשְׁמַרְת לְאוֹת לְבִנֵי מִרְי'. וּמִכֵּל מִקּוֹם קִשְׁיָה,
39 מֵאֲחַר שֶׁשְׂמֵן הַמִּשְׁחָה נִגְנֵי עִם אֲרוֹן בִּזְמַן יֹאשִׁיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה, כִּיֻּצַּד
40 נִיתָן לּוֹמַר שֶׁמִּשְׁחוּ אֶת יְהוֹאָחַז בְּנוֹ בְּשִׁמְן הַמִּשְׁחָה.
41 מֵתַרְצַת הַגְּמָרָא: **אָמַר רַב פִּפְאָא**, לֹא מִשְׁחוּהוּ בְּשִׁמְן הַמִּשְׁחָה, אֲלָא
42 בְּאַפְרִסְמָא דְכִּיָּא – בְּשִׁמְן אֲפִרְסִמוֹן זָךְ.
43 הגמרא מביאה ברייתא המבארת את אופן משיחת המלכים והכהנים
44 הגדולים: **תָּנוּ רַבְּנַן**, מוֹשְׁחִין אֶת הַמְּלָכִים בְּשִׁמְן הַמִּשְׁחָה בְּצוּרָה
45 שְׁהִיא כְּמִין נִיר – כתר, ששופכים מהשמן על ראשו סביב סביב,
46 כְּכַתֵּר. וְאֵת הַכַּהֲנָיִם מוֹשְׁחִים כְּמִין צוּרַת 'כִּי'. וּמִבְּאֵרֵת הַגְּמָרָא, אָמַר
47 רַב מְנַשֶּׁיָּה, הִיָּינוּ כְּמִין אוֹת 'כִּי' וְנִיָּי, וְזוֹ צוּרַת הָאוֹת א, ששופך שמן
48 על ראשו ובין ריסי עיניו, וּמִצְרַפּם יָחִד בְּאֲצַבַע דְרַךְ פְּדַחְתּוּ.
49 הגמרא מבררת מהיכן מתחילים את משיחת שמן המשחה על כהן
50 גדול. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: **תָּנִי חֲרָא** – שִׁנִּינוּ בְּבִרְיָתָא אַחַת, בְּתַתְּחִילָה
51 מְצִיק שְׂמֵן עַל רֹאשׁוֹ, וְאַחַר כֵּן נִתָּן לוֹ שְׂמֵן בֵּין רִיסי עֵינָיו. וְתָנִי
52 אַחֲרָיתִי – וּשְׁנִינוּ בְּבִרְיָתָא אַחֲרָת, בְּתַתְּחִילָה נִתָּן לוֹ שְׂמֵן בֵּין רִיסי
53 עֵינָיו, וְאַחַר כֵּן מְצִיק לוֹ שְׂמֵן עַל רֹאשׁוֹ. מֵתַרְצַת הַגְּמָרָא: **תָּנַא
54 הָיָא** – מִחֻלּוֹקַת תְּנָאִים הִיא זֶה, שֶׁלְדַבְּרֵי הַכֵּל מִתְחִילִים בְּדַבֵּר הַחֲשׁוּב,
55 וְנַחֲלָקוּ מִה חֲשׁוּב יוֹתֵר, דְאִיכָא לְמָאן דְאָמַר – שִׁישׁ מִי שֹׂאמֵר
56 שְׂמִיָּשִׁיחָה עֲדִיפָא, וְהִיָּינוּ נִתִּינַת הַשְּׂמֵן בַּיַּד בֵּין רִיסי עֵינָיו, שֶׁאִי אֲפִשֵׁר